և տոյգ օրինակէ. յառաջաբանութեամբ և խորագրութեամբ։ Այլ և յաղօթից սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն՝ արարեալ ծաղկաքաղ՝ և ետ գրել վասն աղօթից և արտասուաթօր պաղատանաց՝ միանձնեղբարց և պայծառ դեղօք ծաղկել և զարդարել. և հաւաքեաց ի մի տուփ. և եդ ի դուռն ծովապատ սուրբ Գէորգ Լմայ անապատին, յիշատակ անջինջ հոգւոյ իւրոյ և ծնողացն և ամենայն ազգականացն։ Լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք իւրոյ հոգւոյն, և Աստուած ասացողացդ ողորմեսցի յիւր միւս անգամ (Վէց տող պապարապ յետոյ դարձեալ իր գրչէն) – Արդ՝ և ես տկարս և անիմաստ. Թափուրս ամենայն բարեաց. մեղապարտ սուտ անուն Խալիփայ գրիչս. երես անկեալ աղաչեմ զձեզ. որք հանդիպիք սմա ներեցէք և թողութիւն շնորհեցէք սխալանաց գրիս. քան զի կարն մեր այս է, այլ և Աստուած ողորմի ասացէք ինձ և ծնողաց իմոց և Աստուած ձեզ ողորմեսցի յիւր միւս անգամ գալստեանն ամէն»։

Ձ. – Էջ 370ա ծաղկողին գրչէն, «Դարձեալ ի Թվականիս Հայոց ՌՃԽ (1691). ամին, ես Վանեցի Գրիգոր երէցս սուրբ Պօղոսեցի ծաղկեցի ոսկով զսաղմոսարանս հանդերձ Նարեկաւ. քան զի ծաղկեալ էր յառաջագոյն՝ առանց ոսկոյ խստապինդ դեղագործութեամբ. այժմս վասն փափաքանաց Տէր Աւետիս կրօնաւորին ոսկեցի և կրկին դեղօք նկարեցի. բայց կարի դըժուար էր վասն բ. պատճառի, մին կազմած էր և միւս այլ դեղագծեալ էր կապն զձեռս ոչ թողոյր խաղայր. և դեղն զոսկին կլանէր, և ես բազում աշխատութեան աշխատանօք ոսկեցի. թէ լաւ թէ վատ աւարտեցի. եթէ զտանիցէք ի սմա ինչ վայելչութիւն՝ Տեառն շնորհք, և թէ ոչ մի մեղադրէք. զի բազում տեղիս՝ առաջին նկարեալ դեղն ո՛չ թողոյր որ քայլէր եաշմն, այլ կուրացուցանէր զոսկին. եթէ կամիք և արժանի համարիք՝ ասացէք Աստուած ողորմի և թէ ո՛չ՝ ողջ լերուք ի տէր ամէն»։

Է. – 374բ տգէտ նոտրգիր գրչէ մը, «Բիլայ ցորեան՝ հարիւր ղուրուշ այժմ կու գընեմք, նեղ և անձուկ ճանապարհաւ տուն կու դարնեմք։ Դու ե չուրուշ հաց առնելով կու դըղըաս, իբրեւ ըղհաւ ձուս ածելով կու կըռկռաս։ Ել տես այսօր ըզկիրս մեր անտանելի. թէ ոչ տէրն էր մեզ օգնեալ՝ չէր գտնալի»։

Անդ, քիչ մը տարբերող մելանով, կըրնայ վերինին շարունակութիւնն ալ սեպուիլ։ «Ես մեղաւոր Գրիգոր անուն իբր վարդապետ՝ որ լուսարար եւս անուանիմ (անընթեռնելի բառ մը) գրեցի զայս ձեզ թուին Ռ. վաթսուն ւ՝ երեք և երկերիւր՝ ի նոյն հաշիւ գիտել պարտիք (1814)»։

Ահա ասոնք են ձեռագրիս յիշատակարանները։ Ասոնցմէ կը ծանօթանանք Գրիչ Խալիփայ Վանեցւոյն, որ ձեռագիրս գրած է. իսկ երկու ծաղկողներէն մէկուն անունը անծանօթ կը մնայ, իսկ երկրորդինը իր ինքնագիր յիշատակարանին շնորհիւ յայտնի է. Գրիգոր երէց վանեցի։

Նախ երկու տողով կենսագրեմ գրիչը, որ արդիւնաւոր եղած է, մեզի թողլով ծանօթ չորս տարբեր ձեռագիրներ։

Խալիփայ Գրիչ Վանեցի.

Իրմէ հասած են Ձեռագիրներ, որոնցմէ երկուքը ինծի ծանօթ են։ Ա. Սաղմոսարան մը, որուն յիշատակարանը, «Արդ գրեցաւ սա ՌՃԼԲ (= 1683) Թվականիս ի Վան քաղաքի, ի դրունս սուրբ Վարդան զօրավարի, ձեռամբ մեղապարտ Խալիփայի, և որք հանդիպիք սմա օգտութեամբ յիշեցէք ի միտս բարիս և ի հայցուածս զմեղաւոր ստացանուն Խալիփա գրիչս և զծնողքն իմ»։ Իսկ Բ. ձեռագիրը Աւետարան մը՝ որուն յիշատակարանը այս է. «փառք և պատիւ... Արդ, գրեցաւ և աւարտեցաւ սուրբ աւետարանս յերկիրն Վասպուրական. որ այլ իմն ասի Վան. ընդ հովանեաւ սուրբ Վարդան զօրավարին (և) դստերն իւրոյ Շուշանայ. ի հայրապետութեան սրբոյ աթոռոյն Էջմիածնայ՝ տեառն Եղիազարին. և առաջնորդութեան սրբոյ ուխտին Վարագայ՝ Կարապետ վարդապետին, և Թագաւորութեան իսմայէ-